

5269 $\frac{2}{5}$ 63: 2. beh. af f. t. l. om pålign. af indkomst- og formueskat til staten.

5270

§ 1 i den ændrede affattelse og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 129) findes i tiden sp. 4797, finansudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 769).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Kaj Andresen: Forslaget til lov om optagelse af et statslån i udlandet på indtil 500 mill. kr. til forøgelse af vor valutareserve har været behandlet i finansudvalget, og finansministeren har været til samråd herom.

Som det fremgår af betænkningen, har udvalget modtaget den udtalelse fra nationalbanken, som finansministeren omtalte ved første behandling. Med udgangspunkt i den svækkede valutastilling og den risiko, denne indebærer, giver nationalbanken udtryk for, at det kan være hensigtsmæssigt at styrke valutabeholdningen gennem lånoptagelse. Banken vil ikke tage afstand fra forslaget om en bemyndigelse til finansministeren til optagelse af et nyt statslån, men understreger, at kroneprovenuet ikke må påvirke statens finanspolitik.

Venstre og det konservative folkeparti har hidtil været særdeles ihærdige for at fremkalde erklæringer fra nationalbanken, når vi behandlede statslånsforslag; man

har også hævdet, at regeringen burde følge bankens henstillinger. Den samme interesse for nationalbankens udtalelse har jeg ikke bemærket denne gang, men det skyldes vel, at konklusionen ikke helt passer ind i egne politiske vurderinger, og man vil i hvert fald på trods af den positive erklæring fra nationalbanken ikke medvirke.

Det andet spørgsmål, som rejstes — vist fra alle sider — ved første behandling, var kronebeløbets anvendelse. I samrådet har finansministeren erklæret, at det ikke er hensigten at genudlåne det hjemtagne beløb, således som tilfældet var med de sidst optagne lån. Ministeren har henvist til, hvorledes helhedsløsningen med et øget kasseoverskud for det nye finansår er udtryk for regeringens ønske om en stabilisering af økonomien og en dæmpning af efterspørgslen. Ministeren har meddelt, at placeringen af de hjemtagne låns kroneprovenu vil blive forelagt finansudvalget, ligesom ministeren har understreget, at det ville være utænkeligt, at man foretog dispositioner, som gjorde nedsættelsen af efterspørgselspresset illusorisk. Heller ikke disse klare udtalelser, som jeg er fuldt tilfreds med, har kunnet øve indflydelse på oppositionens negative stilling til lovforslaget.

Når man tager i betragtning, at Danmark i øvrigt gennem en halv snes år har afbetalt milliardbeløb på den udenlandske statsgæld, og at denne gæld stadig er relativt lille, ser jeg ingen fare i, at vi nu styrker vor valutareserve gennem denne lånoptagning. Reserven er den stødpude, der skal bevirke, at vi ikke, således som det før er sket, må klare kritiske situationer oven en ny arbejdsløshed. Der er udefra ingen mistillid til dansk økonomi, og når det er muligt at gøre det, bør vi sikre sådanne valutareserver, at der ikke sker standsning eller reduktion i produktionens udvikling og beskæftigelsen.

Derfor kan mit parti anbefale lovforslaget.

Damsgaard: Indtil nu har Danmark i løbet af de sidste tre et halvt år lånt i udlandet ca. 1.500 mill. kr., og dertil kommer

[Damsgaard.]

valutatilbagegangen på 1.000 mill. kr. Det er en tilbagegang i vor valutabeholdning på omkring 2.500 mill. kr. Det er ret chokerende, så meget mere som dette er sket i de såkaldte gyldne år og regeringen vil fortsætte med at låne.

Jeg mener, det er en betænkelig sag. Lånet på de 500 mill. kr., som regeringen nu ønsker optaget i udlandet, er et lån, der skal forrentes; men finansministeren har over for finansudvalget bedyret, at det er et lån, der ikke skal genudlånes. Hvor meget andrager den årlige udgift da for staten i rentetab, hvis denne lånetransaktion foretages nu i den nærmeste tid? Det kan da vist godt blive en dyr foranstaltning at optage udenlandske lån for at styrke valutareserverne. Hvor mange millioner kroner regner finansministeren med at det vil koste årlig at skaffe sig denne stødpude, som den højtærede minister har kaldt lånet? For det er vel ikke meningen, at dette store lånebeløb ad den ene eller den anden vej skal ledes ind i vort store hjemlige kapløb mellem priser, omkostninger og pengeindkomster? Thi da vil det fremover gøre Danmarks valutastilling om muligt endnu vanskeligere.

De senere års valutatab er for mig et bevis på den dybereliggende svaghed i dansk økonomi, nemlig den, at vore omkostninger og vore priser i de senere år er steget for stærkt og steget meget stærkere, end det er sket i de lande, vi konkurrerer med. Det går ikke i det lange løb, for så kan vi ikke konkurrere, og da ved vi jo nok, hvad følgen bliver: arbejdsløshed.

Over for dette afgørende problem vil regeringens lånoptagelse kun gøre ondt værre. Vi har denne gang som ved behandlingen af tidligere låneforslag i finansudvalget fået en relevant udtalelse fra Danmarks nationalbank. For en ordens skyld vil jeg gerne citere et kort afsnit fra denne skrivelse af 19. marts, selv om det ærede medlem hr. Kaj Andresen ikke mente, at den passede i vort kram. Jo, jeg synes egentlig, den passer ganske godt som argumentation for vore synspunkter, i hvert fald det afsnit, jeg har tænkt at citere:

„Som ofte tilkendegivet er det nationalbankens principielle opfattelse, at den øko-

nomiske politik bør tilrettelægges således, at de fornødne investeringer, herunder oparbejdelsen af en passende valutareserve, kan finansieres af den hjemlige opsparing, jfr. f. eks. bankens skrivelser til finansministeriet af 13. maj 1961 og 5. marts 1962 og de „Afsluttende bemærkninger“ i bankens årsberetning for 1962.

Kapitaltilførsel fra udlandet vil — med undtagelse af statslån, som ikke anvendes til viderelån eller på anden måde påvirker de øvrige statsfinansielle dispositioner — forøge det hjemlige efterspørgselspres. Dette må være urigtigt i en situation, hvor den økonomiske politik netop tager sigte på at holde igen på efterspørgslen, så der kan tilvejebringes bedre balance mellem denne og produktionsmulighederne.

Optagelse af lån i udlandet forvansker desuden indtrykket af udviklingen på den løbende betalingsbalance. Dette kan mindske befolkningens forståelse for nødvendigheden af den rette økonomiske politik og dermed vanskeliggøre dennes gennemførelse.“

Man kan ikke sige, at nationalbankens direktion er overvældende elskværdig over for regeringens ønske om låntagning.

Det gør vist ikke noget at røbe, at den højtærede finansminister i et samråd i finansudvalget om lånoptagning sagde: „Om man vil være med til lånet eller ikke, er vel et spørgsmål om tillid til regeringen.“ Det er jo rigtigt, men her ligger det lidt tungt for venstre; det ligger endda rigtig tungt.

Jeg vil da ikke benægte, at jeg under andre forhold, også politiske, antagelig ville have set med mere forståelse på udenlandske lånetransaktioner. Sådanne som det er nu, mener jeg, at den sanfundsøkonomiske balance, som kunne skabe mulighed for denne lånoptagelse, mangler. En afgørende og absolut betingelse for, at lånoptagelse i udlandet er forsvarlig, må være, at inflationen eller, om man vil, pengeforringelsen standses, og det tror vi i venstre ikke på at regeringen har evne til, måske heller ikke mod til. Gennemførelsen af den såkaldte helhedsløsning, som regeringspartierne gennemtvang, er ikke noget åbenbart bevis på sådanne evner eller mod.

[Damsgaard.]

Venstre tør simpelt hen ikke give regeringen flere penge. De forgangne års politiske og økonomiske virke skræmmer.

Jørgen Jensen: Nationalbankens skrivelse af 19. marts er jo optaget i betænkningen og er allerede citeret. Jeg skal også referere lidt til denne skrivelse.

Nationalbankens principielt afvisende stilling til spørgsmålet om kapitaltilførsel fra udlandet i den nuværende situation er her blevet taget. Alligevel tager nationalbanken ikke afstand fra lovforslaget, og det glæder uden tvivl den høje regering. Vi andre respekterer dette standpunkt. Jeg forstår godt, at banken kan være urolig over for en udvikling af valutabalancen, der medfører risiko, fordi valutabeholdningen gennem de sidste år er blevet betydelig mindre.

En forudsætning fra nationalbankens side for at gå med til lånebemyndigelsen er, at den lånte fremmede valuta indgår i valutabeholdningen og altså tjener til at styrke valutalikviditeten. Banken ønsker også, at kroneprovenuet ikke videreudlænes eller påvirker statens finanspolitik. Jeg har forstået på den højtærede finansminister, at han ikke vil binde dette kroneprovenu på den måde, at beløbet afskrives på statens reguleringskonto i nationalbanken. Der kan øjensynlig højst blive tale om via tillægsbevillingsloven at foretage et sådant skridt. Det er ikke særlig beroligende for os andre at skulle henholde os til et sådant vagere tilsagn. Kun en afskrivning giver hel sikkerhed.

Et andet spørgsmål, som naturligt rejser sig i denne forbindelse, er spørgsmålet om den langsigtede, ikke-statslige lånoptagning i udlandet. Vi har herom fået en oversigt udarbejdet af finansministeriet, og det fremgår heraf, at denne, skal vi sige registrerede lånoptagning er af betydeligt omfang. Den synes også på det sidste at have vist en stigende tendens. Herudover formidles en anselig kommerciel udenlandsk kreditgivning til danske erhvervsvirksomheder.

Vedrørende den langsigtede, ikke-statslige lånoptagning kan yderligere siges, at flere forskellige myndigheder tager stilling til konkrete andragender. Også nationalbanken meddeler os, at de direkte udenlandske inve-

steringer i dansk erhvervsliv og den udenlandske finansiering af vor udenrigshandel er meget omfattende. Yderligere frigørelse af kapitalimporten frarådes under de nuværende forhold. Alt i alt synes denne vigtige side af den økonomiske politik herhjemme at savne noget i retning af central dirigering. Man kan spørge, om der mon her er etableret en tilstrækkelig samordning.

Mit parti har naturligvis overvejet og vurderet alle disse forhold, og det er endt med, at vi ikke kan medvirke til lovforslagets gennemførelse. Regeringen har jo ved gennemførelsen af sin såkaldte helhedsløsning vist, at den kan selv. Vi synes, at det er en noget dristig position at indtage, når der er klare tegn, ikke alene i sol og måne, men også i statistikker og andre foreliggende kendsgerninger på, at konjunkturerne er højst usikre, og at væsentlige dele af vor eksport, f. eks. landbrugseksporten og skibseksporten, og skibsfartens indtægter så langt fra har gode vilkår for tiden eller særlig lyse udsigter — tværtimod.

Ved afgørelsen af vor stilling til lovforslaget har det konservative folkeparti ikke fundet, at vi kunne have tilstrækkelig tillid til regeringens økonomiske politik. Vi må se ønsket om at få lov til yderligere at låne i udlandet som en politisk logisk konsekvens af helhedsløsningen, og vi vil derfor stemme imod lovforslaget ved tredje behandling.

Grethe Philip: Det ærede medlem hr. Damsgaard citerede et afsnit af nationalbankens udtalelse af 19. marts 1963. Med formandens tilladelse vil jeg gerne have lov til at supplere med endnu et citat.

Efter at have peget på de vanskeligheder, den lille valutabeholdning kan skabe i henseende til tilliden i ind- og udland til den danske valutas stabilitet, siges det:

„Ud fra denne betragtning kan det derfor være hensigtsmæssigt i en overgangsperiode at styrke den ringe valutabeholdning gennem lånoptagelse, indtil det efterhånden bliver muligt ved egen kraft at oparbejde en valutareserve.

Under henvisning til disse synspunkter skal nationalbanken ikke tage afstand fra forslaget om en yderligere bemyndigelse til optagelse af statslån i udlandet.“

Under henvisning hertil samt til mine bemærkninger ved første behandling af

[Grethe Philip.]

lovforslaget skal jeg på mit partis vegne anbefalede at stemme for lovforslaget.

Skræppenborg-Nielsen: Ved første behandling af det foreliggende lovforslag lagde jeg ikke skjul på, at vi i mit parti af flere forskellige grunde havde visse betænkeligheder ved uden videre at gå ind for lovforslaget og tilsige det vor støtte.

Vi har nu haft lovforslaget til behandling i finansudvalget, og selv om betænkeligheder med lidt god vilje ofte kan elimineres — og i mit parti vil man altid kunne finde en sådan god vilje — ligger det altså alligevel sådan, som det også fremgår af betænkningen, at vi ikke kan medvirke til lovforslagets gennemførelse. Når det ligger sådan, skyldes det i hovedsagen — og det vil jeg gerne have lov til at slå en tyk streg under — at jeg under udvalgsbehandlingen fik det indtryk, at spørgsmålet om optagelse af det foreslåede nye statslån på 500 mill. kr. ganske enkelt var et spørgsmål om tillid til den af regeringen førte økonomiske politik. En sådan tillid kan den høje regering ikke med rimelighed forvente er rådende inden for socialistisk folkeparti, og derfor vil vi ikke være med her.

Iver Poulsen: Efter at vi nu gennem udvalgsbetænkningens bilag har fået kendskab til nationalbankens mening om optagelse af endnu et udelandsk statslån på 500 mill. kr., ser vi, at regeringen og skiftende finansministre for tredje eller fjerde gang i løbet af et par år vender det døve øre til bankens advarsler og alvorlige opfordringer til regeringen om at føre en ganske anden politik. Både i 1961 og 1962 og 2 gange i 1963 har nationalbanken i skrivelser til finansministrene klart udtalt som sin principielle opfattelse, at den økonomiske politik bør tilrettelægges således, at de fornødne investeringer og herunder oparbejdelse af en passende valutareserve kan finansieres af den hjemlige opsparring, og at et så veludbygget samfund som det danske selv burde kunne præstere den nødvendige opsparring. Regeringen har imidlertid ikke villet give den private opsparring sådanne kår, at en tilstrækkelig opsparring har kunnet finde sted. Tværtimod har regeringen systematisk forfulgt opsparringen og sparere gennem en

voldsom progressiv beskatning af de større indtægter og gennem den mest umoralske skat af alle skatter, nemlig formueskatten.

Når regeringen således ikke har villet give opsparringen rimelige og tålelige kår og dermed aktivt har støttet et forbrug, der ikke er dækning for i vor produktion, er det da ganske selvfølgelig, at landet kommer ud i valutavanskeligheder, og disse vanskeligheder afhjælpes ikke ved optagelse af udenlandske lån til stimulering af vore løbende og i forhold til forbruget utilstrækkelige valuta-indtægter. Tværtimod vil udenlandske lån, som både skal forrentes og afdrages, på længere sigt forværre vore økonomiske vanskeligheder, hvis ikke regeringen vil ændre sin økonomiske politik, og det har regeringen jo både i ord og handling vist at den ikke vil.

Under hensyn til den vanskelige valutariske situation, som regeringen har ført landet ud i, vil nationalbanken — som det hedder i bankens skrivelse — ikke tage afstand fra, at der optages et nyt statslån på 500 mill. kr. Men det, at nationalbanken under de foreliggende omstændigheder ikke vil tage afstand fra en ny udenlandsk lånoptagning, skal der — synes jeg — mere end god vilje til at opfatte som en anbefaling af lånets optagelse, sådan som den højtærede finansminister synes tilbøjelig til at opfatte denne udtalelse.

Dernæst er det værd at lægge mærke til, at nationalbanken også siger, at det kan være hensigtsmæssigt i en overgangsperiode at styrke den ringe valutabeholdning gennem lånoptagelse, indtil det efterhånden bliver muligt ved egen kraft at oparbejde en valutareserve. Det er naturligvis rigtigt, men der er jo ikke tale om en overgangsperiode; der er tværtimod tale om en kronisk tilstand, som har varet alt for længe, og som vil fortsætte, fordi regeringen har manglet evner og vilje til at angribe ondet ved dets rod og føre den økonomiske politik, som pålægger staten en vis sparsommelighed, og som tilskynder befolkningen til opsparring og ikke til forbrug.

Forholdet er jo det, at regeringen overhovedet ikke har villet høre efter nationalbankens gentagne advarsler og opfordringer til at føre en helt anden økonomisk politik, således at opsparringen får tålelige kår.

Når hertil kommer, at den højtærede

[Iver Poulsen.]

finansminister i sin fremsættelsestale siger, at efter regeringens helhedsløsning må det påregnes, at der i de nærmeste år vil være et behov for at fortsætte en politik, der går ud på i rimeligt omfang at udnytte de foreliggende muligheder for at optage lån i udlandet, så viser alt dette, at der ikke er tale om en overgangsperiode, og at regeringen intet har lært, men fortsat viger tilbage for at gribe om ondets rod; den vil blot fortsætte med at lukke øjnene for vore selvskabte vanskeligheder og så håbe på, at noget vil vise sig.

Under sådanne omstændigheder finder de uafhængige det komplet uforsvarligt at betro regeringen endnu en halv milliard kroner — og det endog penge, som er lånt i udlandet. Derfor vil vi stemme imod lovforslaget.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg går ud fra, at der ikke er noget ønske om en almindelig økonomisk debat i øjeblikket. Jeg må jo tage til efterretning, at de fleste af de ærede ordførere ikke kunne tilslutte sig lovforslaget. Jeg forstod, at det i og for sig ikke skyldes saglige grunde, men derimod at man ikke havde nogen tro på, at regeringens økonomiske politik kunne holde, og en sådan trossag lønner det sig vel lidet i det hele taget at diskutere. Jeg kan takke de ærede ordførere, der gav tilslutning til lovforslaget.

Det ærede medlem hr. Damsgaard stillede et spørgsmål, som jeg vel må besvare, idet han spurgte, hvad denne valutastødpude ville koste. Jeg forstod, at det ærede medlem tænkte på renteudgifterne derved. Her må jeg først sige, at lovforslaget jo ikke går ud på, at der optages et statslån på 500 mill. kr.; det går ud på en bemyndigelse til at optage statslån i udlandet inden for denne ramme, og der foreligger ikke i øjeblikket — hvad skal jeg sige — konkrete låneforhandlinger. Vi har blot ønsket at få denne bemyndigelse for det tilfælde, at der i løbet af sommeren skulle vise sig gunstige muligheder for at optagelse af lån. Derfor er det heller ikke muligt for mig i øjeblikket at sige, hvad den konkrete renteudgift vil blive. Det er klart, at statens udgift vil blive den renteudgift, der nu engang er ved at optage lån af en eller anden størrelse,

og for landet som helhed bliver det den samme udgift minus den renteindtægt — der vil være væsentlig mindre — som nationalbanken kan have af sine valutaeserver. Man skal være klar over, at der altid er et rentetab forbundet med at have en valutareserve, som man ønsker at holde likvid, og hvis man altså ad denne vej — hvad regeringen mener vi bør — skal have en øget valutareserve, ja, så er der naturligvis en vis omkostning forbundet dermed, og den må vi så tage med i betragtning, hvad vi naturligvis også har gjort. Men som sagt da der ikke enddnu foreligger noget konkret lån, kan jeg heller ikke anføre nogen konkret udgift.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme og forslag til lov om landinspektørvirksomhed har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om beskyttelse af historiske skibsvrag m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at *Chr. Madsen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sydøstjylland m. v. (Brejning). Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Chr. Madsen har vedkommende gruppe udpeget *O. Mathiasen*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 3. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

[Formanden.]

- 1) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om lærlingeforhold.
  - 2) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i lov om uddøvelse af erhverv i Grønland.
  - 3) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om foranstaltninger mod forstyrrelse af radiomodtagning.
  - 4) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om udførelse af jordbundsanalyser.
  - 5) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændringer i toldloven.
  - 6) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om sømandsskat.
  - 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om biografer.
  - 8) *Første behandling af:*
Forslag til folketingsbeslutning om ændring i forretningsordenen for folketinget [af Iver Poulsen m. fl.].
- Mødet hævet kl. 18.

99. møde.

Fredag den 3. maj kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige angående fuldbyrdelse af straf m. v. har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af [folketinget Ellen Petersen har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at foretage sig noget i anledning af, at et stadig stigende antal elever først optages i gymnasierne, når de har taget realeksamen, hvorved skolegangen forlænges med et år?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Det er meddelt mig, at *Bladt* ønsker at udtræde af udvalget angående statsrevisorerne betænkning. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for Bladt har vedkommende gruppe udpeget *Bjørn Krogh*, som herefter er valgt.

Efter at hr. *Lykke Jørgensens* hverv som midlertidigt medlem af folketinget er ophørt, har vedkommende gruppe udpeget *Bjørn Krogh* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om tillæg til lov om udvidelse og ombygning af rigshospitalet. Den pågældende er herefter valgt.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om lærlingeforhold.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 117) findes i tidenden sp. 4540, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 775).

Der var ikke stillet ændringsforslag.